

FELSŐBABÁD (Pest megye)

November 25. Egész nap esik az eső. Szürke, nyirkos novemberi idő. Reggel, amikor a tanyától nyugatra, a nagy síkságon vonalhajtásban löjünk a nyulakat, kellemetlenül hideg szél fúj. Estig mindnyájan alaposan megázunk. Vizes minden ember, vizesek és sárosak a lőtt nyulak és fácánkakasok. Mégis vidáman puskázunk egész nap. A szabad mezőn kezdjük, a műúttól keletre, a turjánban folytatjuk és az ócsai út alatt és fölött, az akácosokban fejezzük be.

Tizenkét puskás hetven hajtóval hét hajtásban összesen 236 nyulat, 35 fácánkakast és egy szalonkát lő. A magam eredménye *36 nyúl és 5 kakas*.

NAGYBORSA (Pozsony megye)

November 28. Körvadászat Jamniczky Ottokár vadászterületén. Szép, derűs az idő, reggel gyenge fagy, nap közben enged, délután erősödik a szél. Nagyjában kellemes időjárás körvadászatra. Mindvégig tökéletesen sík terepen, gyéren fasorok szegélyezte és egy helyen kisdarab erdő tarkította szántóföldeken négy nagy kört alakítunk. A puskások száma, sajnos, huszonhat, a hajtóké csak hetven. Az összeredmény 488 nyúl és öt fácánkakas. Ebből a magam eredménye *38 nyúl*; ezenfelül még *egy üregi nyulat* is lőttem.

Tegnap estére értem Nagyborsára, és ma estére érek haza, Budapestre.

PUSZTASZABOLCS (Fejér megye)

December 4. Itt vagyok megint - mint két hónappal ezelőtt -, hogy megbízatásomnak eleget tegyek, és ősutákat selejtezzek. Ezúttal Erzsi velem van.

Reggel a hideg vendégszobában arra ébredünk, hogy eső veri az ablakot. Már tegnap este is szemergő esőben hozott a kocsi az állomásról a tanyába.

Kastner Guidóéknál töltjük a délelőttöt, jobb időt várva.

Délután aztán Kastnerrel és a vadőrrel kihajtatok a határba; Erzsi - szerencséjére - nem tart velünk, a jó meleg kandalló mellett, a karosszékben marad.

Csúnya idő van. A földet egy-kétujjnyi vizes hó foltosan takarja. A lovak nehezen húzzák a kocsit a sárban. Hideg szél fúj és szemereg az eső. Sivár kerete a vadászatnak! Minden vad nyugtalan, bizalmatlan, talpon van és már messziről menekül előlünk. Rengeteg nyúl futkos a mezőgazdasági táblákon ide-oda.

Az ötezer holdas birtoknak csaknem felét keressük végig két óra alatt és 30 őzet olvasunk meg. Igen kevés köztük a bak. Csak 200 lépésnél messzebből lőhetnék, de semmi kedvem hozzá. A hideg szél és eső akadályoz meg abban, hogy az őzeket rendesen szemügyre vegyem. De nem is látom célját az állomány apasztásának. Határozottan selejtes darabokat nem látok köztük.

Rövid a nap, 4 óra után már erősen alkonyodik és ázottan tértünk be a tanyába.

December 5. Megenyhült az idő, elállt a szél, elolvadt a hó és gyéren ködös a levegő. Délelőtt öt óra hosszat kocsikázom Kastnerrel és a vadőrrel. Nagyjában végigkeressük az egész birtokot, és összesen csak 23 őzet olvasok meg. Ez az a híres őzállomány, amelyet Mailáth-Pokorny tavaly télen 300 darabra becsült, s amelyből száz darabot kellene kilőnöm! Kastner azt mondja, tavaly ilyenkor 200 őzet lehetett a birtokon megolvasni, és nem érti, mi módon csappant meg annyira a számuk. Mivel az őzeknek ezen az ötezer holdon úgyszólván semmi takarásuk sincsen, és a szabad mezőn, az ilyenkor valóban sivár, pusztá szántásokon, vetéseken egy kilométerről már szembetűnnek, az ember az állomány megbecsülésében alig téved. Véleményem tehát az, hogy a birtokon kevés az őz, és az állomány apasztása címén egyet sem szabadna lőni. Ennek ellenére lövök Pokorny konyhájára egy *őzsutát*, a magaméra *két nyulat* és ezenfelül egy *kóbor ebet*, amely éppen egy nyúlon lakmározik.

Délután a szobában üldögélünk és este hazautazunk.

GYULAVÁRI (Békés megye)

December 9. Házigazda és meghívóm Inkey Zsigmond. Tegnap késő este értem Solymospusztára, egy hosszas, körülményes, hideg, sötét utazás után. A vonatot mostanában nem fűtik és nem világítják.

Borongós, szürke az idő és tenger a fekete sár.

Két vonalhajtást rendeznek 136 hajtóval. A puszkások száma - nagy örömmre - csak öt. A hajtás tüskén-bokron, szántáson, legelőn, réten, de legfőképpen erdőben, lécesekben és bozótos vágásokon halad át.

Délelőtt 9 órakor kezdjük, délben egy órát pihenünk és délután 3-kor fejezzük be. A sík alföldi tájon nagyjában igen kényelmes vadászat és - főképpen az erdőben - mulatságos a puskázás.

Az öt puskás összesen 333 nyulat és 76 kakast, vagyis 409 darabot lő.

A magam eredménye 73 *nyúl* és *kilenc fácánkakas*, tehát 82 darab - 174 tölténnyel.

December 10. A tegnapi vadászmultság megismétlése - természetesen a terület más részén -, csak azzal a különbséggel, hogy ma heten vagyunk puskások. A két hosszú vonalhajtás összes eredménye megint csak főképpen az erdőben, rudasokban és vágásokban - 365 nyúl és 54 fácánkakas.

Ebből én 59 *nyulat* és *nyolc kakast*, vagyis 67 darabot lőttem 153 tölténnyel.

Az idő ma is csak olyan volt, mint tegnap, szürke, borongós, sáros.

December 11. Egész délelőtt szemereg az eső. Olyan nagy és olyan ragadós a fekete sár, hogy négy-négy ló húzza a vadászkocsikat és hat-hat szilaj ökör a vadat szállító szekereket. Hangulatos, jellegzetes képek! Sajnos, elmulasztom a fényképezést. Délutánra eláll az eső. Egyébként a mai vadászat beosztása is ugyanaz, mint az előző két napé. Két hosszú vonalhajtás az erdőben 140 hajtóval. Ma csak hatan vagyunk puskások.

Sok őzet, néhány dämvdát és két szarvasbikát látok, 50 *nyulat*, 14 *fácánkakast* és *egy szajkót*, vagyis 65 darabot lövök és 142 tölténnyem fogy el. A hat puskás összes eredménye 238 nyúl és 45 kakas, tehát 283 darab.

A három vadásznáp együttes mérlege a következő:

Átlag hat puskás lőtt összesen 936 nyulat és 175 kakast, vagyis 1111 darabot; ebből én 182 nyulat és 31 kakast, vagyis 213 darabot lőttem. Az egy puskára eső átlag 185 darab lenne, tehát az átlagnál 28 darabbal lőttem többet. Elfogyott 469 tölténnyem, vagyis 2.2 tölténnyembe került az elejtett, jobban mondva a felvett vad darabja, ugyanis sok jól meglőtt vadamat, főképpen kakasomat, a hajtók nem vették fel.

Holnap reggel utazom haza.

FÜZÉRRADVÁNY (Abaúj-Torna megye)

December 17. Egy régi vágyam teljesül, amikor Gróf Károlyi István meghívására a híres radványi területre megyek vadászni, hogy a nekem engedélyezett muflonkost és néhány szarvastehenet meglőjem.

Decemberben a természet hó nélkül valóban sivár. A vonat ablakából látott tájak - szántások, tarlók, rétek, fák, bokrok és a közeli dombok - komoran, csüggesztően szürkék. Szinte ellentétesen hat ma fölöttünk a derült kék ég és néhány sárga-fehér-szürke felhő.

Délután 1 órakor Sátoraljaújhelyen szállok ki a vonatból. Party István erdőmérnök, uradalmi vadászmester az állomáson vár, aztán gépkocsi visz ki bennünket kevés hótakarta mezőn át, hótól szürkéllő erdőborította dombok és alacsony hegyek közelségében, az út utolsó szakaszán pedig szép öreg erdeifenyők alkotta két hosszú fasor között a radványi Kastély-szállóhoz. Egyelőre - egy, talán két napra - itt szállok meg. Vadászembernek szörnyű fényűzés! Még az ótátrafüredi Grand Hotelnél is sokkal előkelőbb. Hazai és afrikai pompás vadásztrófeákkal díszített nagy, magas termekben szép régi bútorok, nagy kandallókban égő fahasabok ... csupa kényelem és kényeztetés.

A vonaton velem jött egy fizető vadászvendég, Temessy Milán altábornagy feleségével és hadnagy fiával. Party az állomáson mutatott be egymásnak. Ő is muflonkost akar löni.

Ebéd után 3 órakor barkácsolókocsin hajtatunk ki a százhatvan holdas díszkertből a háromezer holdas vadaskertbe. Ennek vadállománya körülbelül 300 muflon, 50-60 szarvas és ugyanannyi őz.

Nagyon, nagyon szép vidék. A kertben pompás, öreg fák, tölgyek, lucfenyők, erdeifenyők, nagy tisztások és egy erdőkeretezte tó.

A vadaskertben meglehetősen magas hegyoldalakon lécesek, ritkított szálások és fiatal vágások. Errefelé már néhány ujjnyi hóréteg takarja a földet és jócskán hideg van.

Jó félóráig kocsin járjuk a szálásokat, majd végül félórát vágásban gyalogszerrerrel mászunk egy hegyoldalon lassan fölfelé. Nem sok időnk van, $\frac{1}{4}$ 5-re besötétedik. Mégis látunk három részletben tizenegy muflont és egy csapatban ugyanannyi szarvastehenet és borjút. A muflonok között két derék kos is van, de ma még nem igyekszem löni. Party azt mondja, tud számomra egy igen derék kost, azt akarjuk holnap megkeresni.

Vacsorára, sajnos, át kell öltöznöm, kopott vadászruhámmal nem illik az előkelő környezetbe, a főúri kastély termeibe, az estélyiruhák közönség társaságába. Party azzal vigasztal, hogy holnap vagy holnapután vadászházba költözünk.

December 18. Holdvilágos, derült, hideg az éjszaka hajnal előtt 6 órakor, amikor a Kastély-szálló előtt Partyval kocsira ülök. A hőmérő 6 fokot mutat fagypontra. Lassan kidöcögünk a vadaskertbe. Félóra múltán már a szálerdőben is meg lehet látni a vadat, annyira megvilágosodott. Látunk is mindjárt egy etető mellől előlünk elbaktató négy fiatal muflonkóst.

Sokat kocsizunk, többnyire a szálásokban hegynek kanyargó szerutakon egyre feljebb, és hol itt, hol ott látunk néhány szarvast és muflont. Olyan derék kos, amelyet nekem szántak, sokáig nem látunk, pedig nagydarab területet kerestünk végig.

Hideg a reggel, deres a fű és a bokrok, cserjék minden ága. Odalent, a hegyoldalak aljában, a laposokon, völgyekben a páratömeg bizonyos magasságig eltakarja a táj képét, csak a távoli hegycsúcsok halványkékes körvonalai állnak ki a ködtengerből. Helyenként leszállok a továbbdöcögő kocsiról, és utána ballagok, hogy valamennyire megmelegedjem. Amikor vadat nézni a messzelátót egy-két percig szemem elé fogom, ujjaim meggémberednek és fájnak a hidegtől.

½ 8-kor mesésen világít be a Nap az erdőbe. Vörösrre festi a fátörzseket, sárgára a havat, s a fényfoltok között lila és kék árnyékcsíkok támadnak.

Vadat főképpen a délnek lejtő, hómentes hegyoldalokon találunk. Hol muflonokra, hol szarvasokra - tehenekre, borjakra és fiatal bikákra - akadunk. A vad alig törődik a kocsival, a szarvasok 100-150 lépésről nyugodtan nézik, figyelik, a muflonok pedig rá sem hederítenek.

½ 9-kor egy magaslaton elhagyjuk a kocsit és a szálásokból kicserkelünk a vágásba. Az alacsony csalitosban ide-odabandukolva, megint látunk vadat. Egy csapat szarvastehén már messziről észrevesz, és alattunk, a lejtőn 200 lépésről kerekedik old. A muflonok nem olyan kényesek. Noha a fagyott hó és haraszt ropog cipőnk talpa alatt, négy jerke bevár vagy 50 lépésre, aztán mellettünk elbaktatva, bevonul a szálásokba, ahonnan kijöttünk.

Party figyelmeztet, hogy a közelben riaszt egy muflonkos, meghalotta pisszentését. Én persze nem hallom. Aztán meglátjuk, amint alattunk száz lépésre, három jerke nyomában ugyancsak a szálások felé baktat. Party azt mondja, derék kos, lőjem. Felkínálja széles hátát

feltámasztásra. Megkísérlem a kos megcélzását, de nem vagyok biztos a dologban, nem nyugodt a kezem, hát nem lövök. A kos negyedmagával bevonul a ritka szálalba. Ott helyenként 150-180 lépésről még látjuk, de ilyen messziről szabad kézből nem akarok rálőni.

Végre sikerül egy valamikor kidőlt tuskó mögött jó fedezéket és, égnek meredő gyökerei között, jó feltámasztási alkalmat találnom. A kos tőlem 150 lépésnyire bent a szálalba, a fatörzsektől félig takarban, keresztben áll. Megcélzom lapockája mögött az oldalát, s bár látom, hogy fűszálak és valami gallyféle veszélyezteteti a golyó irányát, megkockáztatom a lövést. A kos, bármi jelzés nélkül, a jerkékkel együtt távozik. Nem is nagyon fut. Elhibáztam!

Party látta, milyen nyugodtan lőttem, és azt mondja, a muflon sajátsága, hogy nem jelzi a sebzést, ezért bízik lövésem sikerében, és velem együtt egy óra hosszat, 9-től 10-ig, keres, kutat, nyomoz, amíg végre belátja, hogy fáradozásunk hiábavaló. Bele kell nyugodnunk a bosszantó valóságba, hogy hibáztam, és folytatjuk a barkácsolást.

Reggel $\frac{1}{2}$ 7-től délelőtt $\frac{1}{2}$ 11-ig, vagyis négy óra alatt, 30-35 muflont, vagy 25 szarvast és három őzet látunk, természetesen sok részletben. Pontosán nem olvasom meg őket, nem is igen lehet. Annyira beleolvadnak a környezetükbe, hogy helyenként bizony bajos őket takarásuk mögött és között a haladó kocsirol felfedezni.

Aztán megmászunk egy nagy kövek borította, magas hegyoldalt. Ott meg Partyt éri nagy bosszúság. Három csapóvása közül az egyikben vadmacska volt, de kiszabadult belőle, egy másikat pedig a bizonyára lábánál fogva elcsípett, vadmacska vagy róka elcipelte. A vas-huzal, amellyel fához volt kötve, elszakadt. Sokáig keressük, hasztalan.

$\frac{1}{2}$ 12-re térünk be a Kastély-szállóba.

Délután $\frac{1}{2}$ 2-kor megint kocsin ülünk, mégpedig ezúttal hárman, mert Temessy - mint fizető vendég - is óhajt egy muflonkost lőni, s ezért velünk tart. Party a kocsis mellett, a bakon ül.

Mindjárt barkácsolásunk elején látunk hat őzet és egy magányos szarvastehenet. Aztán sokáig, alkonyatig nem látunk vadat, pedig a vadaskert nagy részét keressük végig. Már reggel tűnt fel nekem egy nagy kutya csapája. Az a gyanúnk, hogy a vadaskertbe belopódzott farkaskutya kergette meg a szarvasokat és főképpen a muflonokat, hogy ennyire elvonultak szokott helyükről és valahol elbújtak.

Jócskán hideg van. A haraszt és rajta a kevés hó ropogásra fagyott. Terjed és emelkedik a köd, már nemcsak a völgyeket tölti meg, hanem a hegyoldalakra is felkúszik és útját állja a napsütésnek. A pipával

melegítem fagyos kezemet és füstjével orromat. Órák hosszat a kocsin ülve az ember ugyancsak „kihűl”.

Késő alkonyattal két helyen látunk összesen nyolc-tíz muflont. Két derék kos van köztük, de ezekre Party azt mondja, hogy a tenyésztés érdekében kímélendők.

Korán alkonyodik. Hideg ködben érünk 5 órára a Kastély-szállóhoz.

December 19. Hideg ködben dőcög ki velünk - már Partyval és velem - a barkácsolókocsi hajnal előtt, 6 órakor a vadaskertbe. Úgy érzem, a köd ma még hidegebb, mint tegnap volt és sűrűbb is. A holdvilág alig szűrődik át rajta; éppencsak, hogy nem fekete, hanem szürke az éjszaka, amíg meg nem virrad. Az erdőt ma reggel a zúzmarra is megszurkítja. Hangulatos, festői kép a zúzmarás, ködhomályos erdő.

A tegnap is látott két derék kost, hajnali ködös homályban, az első etetőnél érjük. Aztán egyre feljebb jutva kikerülünk a ködből, sőt később és még feljebb kellemes napsütésben hol kocsizunk, hol gyalogolunk is. Bizonyos magasságon fölül zúzmarra sincsen és fölülről látunk a fehérszürke felhők tömegére, akárcsak öt hete a Nagyszalóki-csúcsról. Remek képeket látunk, de nem érek rá fényképezni, mert vadásznom, egy muflonkost lőnöm kell. Muflont azonban alig találunk és más vadat is édeskeveset. Délelőtt 10 óráig mindössze öt muflont, kilenc szarvast és egy őzet látunk, pedig sokat barkácsoltunk és cserkeltünk gyalog is.

Partynak az volt a szándéka, hogy délelőtt néhány rókahajtást rendez nekem, de a ködös, nyirkos idő miatt erről ma lemond és holnapra halasztja ezt a mulatságot; azt mondja, a rókák és vadmacskák ilyen időben a kotorékokban és a nagy kövek alatt lyukakban húzódnak meg, a hajtásnak nem lenne sikere.

Délután ½ 2-kor két barkácsolókocsi indul el a Kastély-szállótól. Az egyikben ül Temessy egy vadőrrel, a másikon jómagam Partyval.

Az erdő festői szép, csupa zúzmarra és köd - csak néhány pirók pipacspiros melle virít a kékesszürke képben -, de barkácsolásra vagy cserkelésre bizony nem alkalmas az idő. A köd délelőtt óta sűrűsödött, egyaránt mindent ellep, a hegyvidék alsó részeit éppúgy, mint a tetőket, 80-100 lépésen túl az ember semmit sem lát, ennyire is csak homályosan. Korán délután már alkonyati szürkület van az erdőben. Ezenfelül jó hideg is van, ropog és csikorog a hó a kocsikerekek alatt.

Amint a vadaskertbe értünk, mindjárt látunk két muflonkóst a bozotos vágásban. Sötét alakjuk vagy 80 lépésről homályosan tetszik át a ködön. Party mindjárt azt mondja, egyikük, a nagyobbik lőhető. Ámde a kosok - amint a kocsi megáll - elindulnak és egy-kettőre eltűnnek a ködben. Egy kis kerülővel még egyszer melléjük hajtatunk, de a bozót magasabb bokrai között ismét szemünk elől tűnnek.

Folytatjuk a barkácsolást, és a vadaskertnek eddig még nem látott részében, magas, ritka szálerdőben, egy meredek hegyoldalon fölfelé kanyargó úton, feljutunk egy tetőre. Odáig négy fiatal muflonnal találkozunk.

Aztán leszállunk a kocsiról és gyalog cserkelünk. Nem bízom hozzá, hogy a fagyott havon és harasztos zajosan járva, a ködben sikerüljön muflonokat annyira megközelíteni, hogy meg is lássuk őket. Party azonban úgy mondja, hogy ilyenkor, télen, annyi favágó munkás járkal az erdőben, hogy a muflonok alig törődnek az emberi lépések zajával. Véleménye helyességéről csakhamar meggyőződöm, mert 60 lépésre ballagunk el egy középkorú kos mellett. A radványi muflonoknak ez a bizalmassága nekem újság, mert ahol eddig muflonra vadásztam, ugyancsak éber és bizalmatlan vadnak ismertem meg.

A tetőről lekerülünk egy hajlatba, mindig a köddel vesződve. Heilyenként olyan sűrű, hogy 50-60 lépésre is csak alig-alig látunk.

Egy etető mellett és közeli környékén - tőle 150-200 lépésnyire - négy-öt csapatban vagy 30 muflonra akadunk. Van köztük két lőhető, derék kos, de megint a köd az akadálya annak, hogy rendszeren megnézzem és lövésre kapjam őket. Folyton mozognak, a köddel teli szálásban hol feltűnnek egy pillanatra, hol elvesznek és lövésre bizony nem kerül sor. Észreveszik, hogy utánuk settenkedünk és meglépnek.

Aztán késő alkonyattal - már a kocsin ülve és a vadaskertből kifelé hajtván - még egyszer találkozunk az összeverődött, nagy bandával. Mintha az egész erdő megelevenedett volna, szinte nyüzsgő a szálásban vonuló sok jerke, egyre bégető bárány és különböző korú kos. Ahhoz, hogy egy derék kóst kiválasszak magamnak és biztosan meglőjek, már nem futja az időből, illetve a világosságból.

Zord hidegben és sötét ködben gördül ki velünk a kocsi a vadaskertből.

Temessy ma délután meglőtte a maga hitvány kosát. Nem is akart nagyot löni, mert sokallja az árát.

December 20. Hatodszor megyek ki Partyval a vadaskertbe. Szeretném már meglőni muflonkosomat. Nem mintha a barkácsolást, cserkelést, keresést a - muflonokra vonatkoztatva - szabad területnek tökéletesen beillő, háromezer holdas vadaskertben már meguntam volna. Inkább a Kastély-szállót léhűtő vendégeivel, a sok dolgozóval, a sok dolgozóval és főképpen az öltözködést untam meg. Ezenfelül múlik az idő, karácsonyra mégiscsak illik hazamenni, és addig a harmincezer holdas uradalom többi részét is szeretném legalább nagyjában látni, mert ki tudja, járok-e még erre felé valamikor.

Amikor kiérünk a vadaskertbe, már virrad, hódara esik és gyérül a köd. Kellemtelenül nyirkos, hideg az idő. De szép ám az erdő, ezüstszínű minden része a sok zúzmarától!

Mindjárt barkácsolásunk kezdetén egy nagy csapat muflon a hegyoldalról, a szalásból jövet, fut a kocsni előtt lefelé és bebújik a lécesbe. Feltűnő szokatlan bizalmatlanságuk. Vagy tizenhét van nekik, egyesek jerek, bárányok, kosok.

Egy darabbal odébb leszállunk a kocsiról és felcserkelünk a szalásban abba a hajlatba, amelyben tegnap este az etető körül olyan sok muflont láttunk. Most is ott érünk az etetőnél, a lombtakarmányon és vadgesztenyén egy nagy csapatot. Nem olvasom meg őket, de legalább tizenöt van. Van köztük derék kos is, de egyrészt nem lenne vadász dolog az etetőhelyen vadat lőni, másrészt a kos a tenyésztés irányítása szempontjából még nem elejtésre érett.

Tovább megyünk és másfél órát a köves, helyenként meredek hegyoldalokon fáradtságosan mászkálva, cserkelve, keresünk muflont, de nem találunk egyet sem.

½ 10-re jár az idő, amikor megint lent vagyunk a fő szekérúton, ahonnan gyalog elindultunk. Messze előttünk megint egy nagy csapat muflont látunk. Alulról, a bozótosból jövet, vonulnak fel a szalásba. Futva utolérjük őket. Van köztük egy igen derék kos, de ez is olyan, hogy csigája ugyan jókora, mégis kár lenne meglőni, mert csak két-három év múlva lesz érett, szép trófea. Ezek is vagy tízen vannak.

Házigazdám nekem nagy csigát viselő, olyan kost szánt, amely érettnek, de egyúttal kiselejtezendőnek minősül. A jóalakú csigát növesztő kosok a tenyésztés irányítása céljából kímélendők. Bizonyos fekete kost emlegetnek, amelynek csigája - Party becslése szerint - körülbelül 70 centiméter hosszú, de vége a kos nyakára nőtt. Ezt keressük már három nap óta, de nem tudunk ráakadni. Én ugyan szeretném akár még egy hétig, de úgy veszem észre, Party már türelmetlen, mert attól tart, hogy nem jutok el az uradalmi erdőbirtok más részeibe.

Amint a vadaskertbe érünk, mindjárt látunk két muflonkóst a bozótos vágásban. Sötét alakjuk vagy 80 lépésről homályosan tetszik át a ködön. Party mindjárt azt mondja, egyikük, a nagyobbik lőhető. Ámde a kosok - amint a kocsi megáll - elindulnak és egy-kettőre eltűnnek a ködben. Egy kis kerülővel még egyszer melléjük hajtatunk, de a bozót magasabb bokrai között ismét szemünk elől tűnnek.

Folytatjuk a barkácsolást, és a vadaskertnek eddig még nem látott részében, magas, ritka szálerdőben, egy meredek hegyoldalon fölfelé kanyargó úton, feljutunk egy tetőre. Odáig négy fiatal muflonnal találkozunk.

Aztán leszállunk a kocsiról és gyalog cserkelünk. Nem bízom hozzá, hogy a fagyott havon és harasztos zajosan járva, a ködben sikerüljön muflonokat annyira megközelíteni, hogy meg is lássuk őket. Party azonban úgy mondja, hogy ilyenkor, télen, annyi favágó munkás járkal az erdőben, hogy a muflonok alig törődnek az emberi lépések zajával. Véleménye helyességéről csakhamar meggyőződöm, mert 60 lépésre ballagunk el egy középkorú kos mellett. A radványi muflonoknak ez a bizalmassága nekem újság, mert ahol eddig muflonra vadásztam, ugyancsak éber és bizalmatlan vadnak ismertem meg.

A tetőről lekerülünk egy hajlatba, mindig a köddel vesződve. Heilyenként olyan sűrű, hogy 50-60 lépésre is csak alig-alig látunk.

Egy etető mellett és közeli környékén - tőle 150-200 lépésnyire - négy-öt csapatban vagy 30 muflonra akadunk. Van köztük két lőhető, derék kos, de megint a köd az akadálya annak, hogy rendszeren megnézzem és lövésre kapjam őket. Folyton mozognak, a köddel teli szálásban hol feltűnnek egy pillanatra, hol elvesznek és lövésre bizony nem kerül sor. Észreveszik, hogy utánuk settenkedünk és meglépnek.

Aztán késő alkonyattal - már a kocsin ülve és a vadaskertből kifelé hajtván - még egyszer találkozunk az összeverődött, nagy bandával. Mintha az egész erdő megelevenedett volna, szinte nyüzsgő a szálásban vonuló sok jerke, egyre bégető bárány és különböző korú kos. Ahhoz, hogy egy derék kóst kiválasszak magamnak és biztosan meglőjem, már nem futja az időből, illetve a világosságból.

Zord hidegben és sötét ködben gördül ki velünk a kocsi a vadaskertből.

Temessy ma délután meglőtte a maga hitvány kosát. Nem is akart nagyot löni, mert sokallja az árát.

December 20. Hatodszor megyek ki Partyval a vadaskertbe. Szeretném már meglőni muflonkosomat. Nem mintha a barkácsolást, cserkelést, keresést a - muflonokra vonatkoztatva - szabad területnek tökéletesen beillő, hármezer holdas vadaskertben már meguntam volna. Inkább a Kastély-szállót léhűtő vendégeivel, a sok szolgaszemélyzetet és főképpen az öltözködést untam meg. Ezenfelül múlik az idő, karácsonyra mégiscsak illik hazamenni, és addig a harmincezer holdas uradalom többi részét is szeretném legalább nagyjában látni, mert ki tudja, járok-e még errefelé valamikor.

Amikor kiérünk a vadaskertbe, már virrad, hódara esik és gyérül a köd. Kellemtelenül nyirkos, hideg az idő. De szép ám az erdő, ezüstszínű minden része a sok zúzmarától!

Mindjárt barkácsolásunk kezdetén egy nagy csapat muflon a hegyoldalról, a szalásból jövet, fut a kocsi előtt lefelé és bebújik a lécesbe. Feltűnő szokatlan bizalmatlanságuk. Vagy tizennyolcan vannak, vegyesen jérékék, bárányok, kosok.

Egy darabbal odébb leszállunk a kocsiról és felcserkelünk a szalásban abba a hajlatba, amelyben tegnap este az etető körül olyan sok muflont láttunk. Most is ott érünk az etetőnél, a lombtakarmányon és vadgesztenyén egy nagy csapatot. Nem olvasom meg őket, de legalább tizenötön vannak. Van köztük derék kos is, de egyrészt nem lenne vadász dolog az etetőhelyen vadat lőni, másrészt a kos a tenyésztés irányítása szempontjából még nem elejtésre érett.

Tovább megyünk és másfél órát a köves, helyenként meredek hegyoldalakon fáradságosan mászkálva, cserkelve, keresünk muflont, de nem találtunk egyet sem.

½ 10-re jár az idő, amikor megint lent vagyunk a fő szekérúton, ahonnan gyalog elindultunk. Messze előttünk megint egy nagy csapat muflont látunk. Alulról, a bozótosból jövet, vonulnak fel a szalásba. Futva utolérjük őket. Van köztük egy igen derék kos, de ez is olyan, hogy csigája ugyan jókora, mégis kár lenne meglőni, mert csak két-három év múlva lesz érett, szép trófea. Ezek is vagy tízen vannak.

Házigazdám nekem nagy csigát viselő, olyan kost szánt, amely éretnek, de egyúttal kiselejtezendőnek minősül. A jóalakú csigát növesztő kosok a tenyésztés irányítása céljából kímélendők. Bizonyos fekete kost emlegetnek, amelynek csigája - Party becslése szerint - körülbelül 70 centiméter hosszú, de vége a kos nyakára nőtt. Ezt keressük már három nap óta, de nem tudunk ráakadni. Én ugyan szeretném akár még egy hétig, de úgy veszem észre, Party már türelmetlen, mert attól tart, hogy nem jutok el az uradalmi erdőbirtok más részeibe.

Nap közben nem megyünk le a Kastély-szállóba, ehelyett Party, a változatosság kedvéért, néhány rókát akar velem lövetni. Erre a célra öt hajtót rendelt ki a vadaskertbe. Délelőtt 10 órától délután 1 óráig a vadaskertnek olyan részeit hajtátja meg, amelyekben biztosan számít néhány rókára.

Party húszas serétes puskájával várom három hajtásban a biztosra ígért rókákat.

Az első hajtás elején - mint az ilyen téli erdei hajtásokban rendszeren - megjelennek előttem a cinkék. Aztán három fiatal szarvasbika jön egyenest nekem, mellettem tíz lépésnyire megáll, és sajnálom, hogy puská helyett nem fényképezőgép van a kezemben. Róka persze nem mutatkozik.

A második hosszú hajtásban is csak cinkék, főképpen őszapók mekkülnek felém a hajtók elől.

Közben vidáman havazik.

A harmadik hajtásban sokáig helyemen állva és a sűrű havazást nézve, eszembe jut az a bizonyos, emlékezetes novemberi nap a Fogaras megyei, kopaceli erdőben, első medvém esete. Akkor is így havazott, és olyan türelmesen, s a hangtalan magány hangulatát élvezve vártam a terelés eredményét, akárcsak ma. Régi szép emlék! Ebben a hajtásban azonban még cinkék sem jönnek felém, pedig tavaly télen egy hajtás alkalmával Party mai helyemen hat rókát lőtt.

Felhagyunk ezzel a meddő kísérletezéssel, lemondunk a rókákról, elbocsátjuk a hajtókat, megkeressük a kocsit - útközben, a hegytetőn, ritka szálasban hét muflonnal találkozunk, de nincsen köztük érdemes kos -, a tűz mellett üldögélve falatozunk, aztán rövid pihenő után megint barkácsolni indulunk.

A meredek hegyoldalon lefelé kanyargó szekérúton döcög a kocsit az erősen megritkított szálasban völgynek. A második kanyarról le-nézve, messze alattunk, a harmadik kanyar alatt, megint látunk muflonokat. Lassan döcögve lekanyarodunk hozzájuk vagy 150 lépésre, megállítjuk a kocsit, messzelátónkkal megnézzük a nyolctagú csapat két fekete kosát, és Party azt mondja, hogy a derekabbik lőhető, sőt biztat, hogy iparkodjam a lövéssel.

Jól látom, hogy a kos fiatal, csigája pedig a közepes minőségben alul van, vendég létemre azonban nem válogathatok, nem ellenkezhetek, és a vadászmeister felszólítására lőnöm kell, pedig jobb szeretnék még akár barkácsolva, akár cserkelve, érdemesebb, öregebb, nagyobb kosat keresni.

Leszállok a kocsiról, odakuporodom egy fa töve mellé, hozzátámaszkodva megcélzom a keresztben álló kost, durran a puska, a kos pedig jelzés nélkül elugrik, de néhány lépéssel odébb megáll és felénk néz. Party azt mondja, föléje löttem és siettet, hogy lőjek még egyszer. Ismételek, egy másik fa tövéhez csúszom, megint hozzátámaszkodva ismét megcélzom a fekete alakot és lövök. A kos hátulja egy pillanatra lerogy, de rögtön lábra áll, csetlik-botlik, és úgy tesz, mintha elmenne. Party unszol, hogy lőjek még, mert a kos elmegey. Nem lövök! Biztosan tudom, hogy a kos mindjárt elesik. Még néhány lépéssel tovább tántorog és elvágódik.

Odamegyünk hozzá és ... nem vagyok elragadtatva tőle. Ennél dekabbar reméltem löni. Party is nagyon szórtlan. Úgy látszik, már bánja, hogy hitvány *kost* lövetett velem. Később - délután - kérlel is, hogy ne haragudjak érte.

Nincsen miért haragudnom. Mint rendesen, ezúttal megint nem volt szerencsém. Party azt mondja, igazán nem nagy szerencse kellett volna hozzá, hogy hat cserkészeten legalább egyszer lövésre kapjam azt a legderekabb selejtes kost, amelyet nekem szánt.

Hogy csak selejtes, vagyis az örökítés szempontjából nemkívánatos alakú csigát növesztett kost szántak nekem, egyáltalán nem kifogásolom. A muflonállomány minőségét javítani akarják, a jóalakú csigát növesztő, még nem érett kosokat feltétlenül kímélik, és csak a hibásakat lövetik mind a fizető, mind a meghívott vendégekkel. Sajnos itt is, mint már a legtöbb helyen, a vadászat üzletté, komoly jövedelmi forrássá süllyedt. Van a vadaskertben egy „tenyészkos”-nak elnevezett kiváló példány. Csigája - Party becslése szerint - legalább 90 centiméter hosszú. Jellemző a mai viszonyokra általában, hogy ennek a kosnak elejtési jogáért már három vevő ajánlott 12.000 Pengőt. Érthető, hogy a gazdája érdekében működő vadászmeister azokat a kosokat, amelyekről ekkora csiga növesztése várható, nem löveti meg sem velem, sem mással.

A vadaskertben tehát végeztem. Zsigereles és fényképezés után lehajtattunk a Kastély-szállóhoz. Ott sietve csomagolok, majd délután - sűrű havazásban - kocsiján levisz a vadászmeister három kilométernyire, Pálházára. Otthonában töltöm az időt este ½ 9-ig. Vacsora után pedig kocsija déli irányban; a Kemence-patak völgyében elvisz hét kilométernyire, a híres Kőkapura.

A hótól kissé enyhített éjjeli sötétségben nem sokat látok a vidékből, csak azt látom, hogy erdőszegélyezte, széles völgyben, két oldalt mérsékeltlen magas hegyoldalak között vezet az út legújabb - nekem még ismeretlen - célom felé.

A kocsitól balra magas sziklatömb és rajta valami épület mered sötéten, meseszerűen a sötét égnek. A vadászkastély!

Mellette, jobban mondva, alatta, egy melléképületben, a számomra jól befűtött vendégszobában szállok meg. Party elkísért, de a mindjárt visszaforduló kocsiján hazamegy.

A Kőkapunak nevezett vadásztanyához tartozó nagykiterjedésű hegyes-völgyes erdőben cserkelhetek, amíg jólesik, és lőhetek akár-hány selejtes tehenet, borjút és egy bizonyos, ismert selejtes, „gyilkos”-agancsú, koros bikát is, ha szerencsém lesz vele találkozni. Dehogyan lesz!

Ily módon igen mozgalmas napom volt ma. Sokat kocsiztam, sokat mászkáltam gyalog is és vagy hatvan muflont és négy őzet láttam a vadaskertben.

December 21. Az esztendő legrövidebb nappala. Amint megvirradt, reggel 7 órakor indulok egy vadőrrel cserkelni.

Szép téli reggel! Derült az idő és hideg van. Mesés kép a fák zúzmarás, egyébként csupasz, ezüstfehér koronája a kék égbolt adta háttérrel. Később, hogy süt a Nap, leolvad, leperog a fákról a zúzmara.

Sokat járunk, sokat mászkálunk a Kemence-patak völgyétől keletre, a magas hegyoldalakon, gerinceken, hajlatokban, lécesekben, rudasokban, főképpen nagyon gyérített öreg szálásokban, egyre tölgyerdőben.

Az idő cserkelésre igen alkalmatlan. A hó nem elég puha és nem elég sok ahhoz, hogy az ember csendesen járjon rajta.

Noha kínos óvatosan cserkelünk, a ropogós havon olyan zajosan járunk, hogy a vad 2-300 lépésről már meghallaná közeledésünket, ha volna előttünk vad. De nem sok van! Reggel 7 órától déli 12 óráig, tehát öt óra hosszat járjuk a hegyeket, s a vadőr két helyen tereléssel is hiába kísérletezik, és mindössze négy suta szarvast, három csapatban tizenhét muflont és végül egy rókát látok.

Délben érünk vissza Kőkapura. A félszázaddal ezelőtt mesésen szép helyen épült vadászkastélyról fényképeket készíték, megcsodálom benne a szarvasagancsok, mufloncsigák és vadkanagyarak gazdag gyűjteményét és izlées berendezését, szállásomon, a jó meleg szobában ebédelek, aztán $\frac{1}{4}$ 2-kor megint cserkelni indulok. A vadőr a fő-völgy nyugati oldalára vezet. Megint sokat mászkálunk magas hegyoldalakra fel és rajtuk végig, egyre csak gyérített öreg szálásokban, és besötétedésig, vagyis $\frac{1}{4}$ 5-ig csak öt muflont és két suta szarvast látok. Semmi egyebet.

A szarvasokat, egy kistestű, öreg tehenet a borjával, délután 3 órakor egy széles hajlatban, ritka, öreg szálerdőben, magasan fölöttem pillantom meg. A fagyott hó áruló ropogása ellenére sikerül őket 100-120 lépésnyire belopnom, és előbb a *borjút*, utána a *tehenet* két-két golyóval elejtenem.

Három kilométernyire a vadásztanya fölött már sötéttel érünk le megint a fővölgybe, és egy iparvasúti kis kocsin gördülünk le néhány perc alatt Kőkapura.

Ma tehát összesen nyolc órát cserkeltem és csak hat szarvas, 22 muflont és egy rókát láttam. Nem sok!

Kőkapu onnan kapta nevét, hogy a nagy sziklába - a vadászkastély alatt - az iparvasútnak alagutat vájtak ki. Ezen az iparvasúton költözöm le holnap jóval hajnal előtt Pálházára, az „ipartelep”-re, Party Pista lakása elé, hogy virradással - barkácsolva vagy cserkelve - felmenjek a radványi erdőuradalomnak egy másik nevezetes vadásztanyájára, Lászlótanyára. Ott is lőhetek teheneket és egy bizonyos, ismert, „sánta” bikát, ha sikerül vele találkoznom. Dehogy sikerül! Az ilyesmi nekem nem szokott sikerülni.

December 22. Az estére jól befűtött szoba ½ 5-re, amikor ébresztő zsebórámmal berreg, kihűlt. Sebtiben mosakszom meg a mosdótálban ugyancsak hidegre hűlt vízzel, öltözködöm, bőven reggelizem - hideg hús, májashurka, tojásrántotta, rumos tea és burgundi vörösbors -, csomagolok és ½ 6-kor, hideg, sötét téli éjjel felülök az iparvasút kis kocsijára és lerobogok Pálháza-ipartelepre. Ott kocsijával már vár Party, és azt mondja, Lászlótanyára majd csak délután költöztünk fel, reggeli cserkészetre az uradalom másik két pagonyába, Koplalóba és Senyőre látogatunk el.

Északnyugati irányban, Nagybozsva községen át visz a kocsi vagy hat kilométernyire egy vadór tanyájáig. Ott leszállunk, átvágunk a fővölgy bal oldalára, és kezdődő virradással a Senyő nevű pagonyban sietve gyalogolunk fel egy kanyarulatós völgyben, bal oldalt alacsony vágás, jobb oldalt sűrű fiatalos között.

Az idő, sajnos, megint elromlott, szitál a köd; nagyobb távolságra csak igen homályosan lehet látni.

A vágásban 250-300 lépésről négy-öt suta szarvas sötétes alakja tűnik szemünkbe. Lőni készülök, egy tuskó mögé kuporodom, de a szarvasok nem állnak meg, szaporán baktatnak a hegyoldalon feljebb, és mielőtt egyiküket megcélozhatnám, a vágás magasabb bokrai között eltűnnek.

Party a völgyben még néhány száz lépéssel feljebb megy, és hamarosan hallom puskája durranását. Később megtudom, hogy 200 lépésről elhibázott egy tehenet.

Aztán alulról egy csapat favágó jön fel a völgyben, hogy folytassa munkáját, a vágásban meghagyott öreg magfák ledöntését és feldarabolását. A ledöntött bükkfák rügyeire járnak most éjjelenként a szarvasok csapatosan, ezért jöttünk ki ide virradással tehenet löni.

Hogy ez a kísérletünk nem sikerült, visszafordulunk, lemegyünk a vadóri tanyára, Party kocsi szállításra és hazahajtat, én pedig reggel 1/2 9-kor - két vadórtól kísérve - a fővölgy másik oldalán, a Koplaló nevű pagonyba megyek cserkelni. Ámde a cserkelés ma hiábavaló dolog; a ködös levegőben nem lehet olyan messzire látni, amennyire lépteink zaja elhallatszik. Ezért inkább egy kis tereléssel kísérletezünk.

A vadórok elvezetnek egy oszlopokkal és vashuzalokkal körülkerített, nagydarab vágásba. A cseres-tölgyes vágás ritkás részein kis luc- és erdeifenyőket ültettek, s ezeket védik a kerítéssel a szarvasok ellen. Mégis mindig van a kerítésen belül néhány szarvas, mert találnak rajta olyan hézagot - néhány kidült oszlopon a földön heverő huzalokat - ahol ki-be járhatnak a vágáson.

A vadórok kijelölik helyemet és elmennek terelni. Elöttem egydarab egészen alacsony csepőtés, körülötte nyíres bozót. Sajnos, nem vagyok figyelemmel takarásomra, csaknem szabadon állok két csupasz kis nyírfa mögött.

Egyszerre egyenest nekem ront libasorban hat tehen, 50 lépésről a vezértehen észrevesz, nagyot ugrik oldalt, és az egész csapat eszevesztetten ugrálva ront el mellettem. Én pedig a vezértehenet „röptében” elhibázom, ismételek, meghúzom a rögtönzöt, egy másik tehenre kapom a puskát, ujjam előbb ér a ravaszhoz, mint akarom, és a második lövésem is kárba vész. Régen löttem már golyóval rohanó, ugráló, hajtott vadra, gyakorlatlan módon elügyetlenkedtem a dolgot.

A vadórok - ismét a kerítésen belül - más helyet jelölnek ki nekem, és a szarvasokat nyomonkövetve terelik felém. A második kísérlet is majdnem sikerül, a tehenek a sűrűségben felém jönnek, előbb csak hallom a ropogós havon csörtetésüket, majd 20-30 lépésről meglátom a barna tölgylomb alatt, a kis fatörzsek között a szarvaslábak sorát, aztán egyszerre szörnyű kavarodás, zörgés, törés, ropogás támad előttem, a tehenek észrevettek, elugrottak, nekirontottak a közeli kerítésnek és kitörtek rajta. Miért és hogyan vettek észre, nem tudom; takaritan álltam egy lombos cserje mögött és a légáramlat iránya is nekem kedvező volt.

Felmászunk egy széles domboldalra, a két vadór a szálerdőben ismét elállít, és még egy terelést kísérel meg. Ebben a hajtásban azonban nem találunk vadat.

½ 12-re leballagok a vadóri tanyára, felülök az értem küldött kocsi-
ra és félóra múltán lent vagyok az ipartelepen, Party portáján.

Délután 2 óraker a „hegyközi vasút” motoros kocsiján indulok Partyval útnak. Félóra múltán Füzérkomlóra érünk. Ott egy barkács-
lókocsi már vár bennünket és a falun át felvisz Lászlótanyára.

Sajnos, nem sokat látok a szép vidékből, mert ködös, sűrű a leve-
gő. A falun túl egyszarvas füldek között haladunk, aztán az erdő alatt
egy erdőri tanyán vesztegelünk rövid ideig, majd rátérünk az erdőben
fokozatosan, hosszú szakaszokban fölfelé kanyargó útra. Az erdőből
sem látok sokat, mert 100-150 lépésen túl a táj képe belevész a ködbe.

Bal oldalt alattunk mély árok, rajta túl ritka, öreg bükkös szálás.
Jobb oldalt alacsony, hézagos, bozótos vágás.

Egyszerre észreveszünk az út fölött, a vágásban egy tehenet.
Alakjának sötétes körvonalai a ködben száz lépésről éppencsak, hogy
homályosan látszanak. Szabadszemmel jobban látom, mint a
célzótávcsövön át. A kocsin ülve, a puskát a mellettem ülő Party vállá-
ra támasztva, megcélzom az alig-alig látott *tehenet* és lövök. Helyben
elvágodíks. Ugyanakkor egyszarvasal feljebb is mozog a vágás bokrai
között néhány tehén. Megkísérlek még egy darabot megcélolni, de
belevesznek a ködbe.

Felküldjük a kocsist a meredek oldalra, hogy az elejtett tehenet le-
húzza az útra. Erre fölötte a vágásban szinte nyüzsgő az alig-alig lát-
szó sok szarvas. Csak azokat sikerül egy-egy pillanatra meglátnom,
amelyek felkerülnek a hegyoldal élére, a ködös levegő alkotta háttérbe
és rajta túl eltűnnek. A hegyoldalon, a sötétes bozóttan hiába keresem
őket a célzótávcsővel, pedig sokan, legalább tízen vannak, és egyre
tart menekülő vonulásuk fel, az élre és rajta át, tovább.

Végre egy nagy *tehen* kiáll a gerincre. Ezt 150 lépésről sikerül
megcélznom és oldalba lőnöm. Nagyot ugorva, jól jelzi a sebést, és
ugyancsak eltűnik társaival és közöttük.

A kocsis az első lövéssel elejtett fiatal tehenet lehúzza az útra, s
mialatt ezt Party kizsigereli, felmegy a másikért, de azt nem találja
meg. Aztán felmászik Party is és beletelik egy óra, mire lehozza ne-
kem annak is a szemfogát. Vagy 200 lépést ment el csapáján, mire
meglelte. Nagyszarvas, öreg tehén volt.

Ezzel el is telt a decemberi, igen rövid délután. Felülünk megint a kocsira és folytatjuk a dőcögést fölfelé, Lászlótanya irányában.

Mennél feljebb jutunk, annál több a hó, a zúzmara, a köd, annál zordabb a tél a magas, sudár bükkfák között. Éjjeli sötétségben értünk fel Lászlótanyára. Sajnos, ebből is alig-alig látok valamit. A vadregényes hely, a főúri vadászkastély szépségét csak sejtem.

Itt is egy melléképületben szállok meg, s mivel holnap virradással már barkácsolva távozom innen, hamarjában csak lámpás világításánál nézem meg a kastély berendezését és pompás agancsgyűjteményét. Ez is olyan mesés szépségű, tündéri alkotás, amilyen a vadászkastély Kőkapun.

Kedélyes, nyugalmas, hangulatos az este a kényelemre berendezett, jól befűtött vendégszobában.

December 23. Utolsó vadásznapiom ezúttal a radványi erdőben. Estére Budapesten akarok lenni, utóvégre holnap karácsony estéjét mégiscsak illik otthon, drága Pofikámnál tölteni.

A virradás legkezdetén, $\frac{3}{4}$ 7-kor ülünk bele a szánba, hogy barkácsolva, nagy kerülőkkel lemenjünk Füzérre.

Az idő megint megváltozott. A részben derült égbolton csillagokat látni, s a Hold sarlója fénylik. A tegnapi sűrű köd és zúzmara eltűnt. Sajnálom, hogy nem látom Lászlótanyát, a pazar vadászkastélyt nap-pali világításnál.

Néhány száz lépésnyire a tanya alatt ugrik át az úton, a szán előtt, öt-hat suta szarvas.

A kanyarulatós úton lassan lefelé tartva, először egy etetőhelyre hajtunk, mert Party ott néhány ismert, kiváló bikát akar nekem megmutatni. Zord téli idő van itt fönt, 650-700 méternyi magasságban, és fagyosan fúj a szél a nyergeken.

Az etetőhelyen hat bikát érünk. Van köztük egy nagyterpesztésű, derék páratlan tizennégyes, de az ismert, „legnagyobb” bikák nincsenek köztük.

Onnan visszafordulunk, jókora darabon vissza, felkocogunk, amerőről lejöttünk, aztán a már megjárt útról letérve, visz bennünket a szán a magas, meredek, kőgörgeteges hegyoldalakon ide-oda fordul, kanyargó szekérúton nagy kerülőkkel lefelé, Füzér felé.

Vagy két óra hosszat a fagyott hóréteg borította, siváran üres, ritka, bükkös szálasokban nem látunk más vadat, csak egy magányos fiatal muflonkóst és két kis őzbakot.

Végül a füzéri várrom szomszédságában, az Órhegyet hajtja meg nekem a vadőr. A már említett sánta bikát akarják nekem puszkavégre keríteni. A sánta bikát azonban - ahogyan az előre látható volt - a sors nem nekem szánta. A vadőr néhány lépésről látja, kiáltozva jelzi nekünk, merre tart a bükkös fiatalosban, nagyot rohanva igyekszünk - már Party és én - eléje kerülni, de csak négy egészséges, illetve ép bikát, két tehenet és egy borjút látunk előttünk 150 lépésnyire a fiatalosból kibújni és a ritka szálásban hegynek menekülni. Amikor a kisebbik *tehén* a hegyoldal élén keresztbe fordulva megáll, puszkámat Party vállára támasztva, oldalba lövöm. Jól jelzi a sebzést és a golyó becsapódását is jól hallom, aztán az élen túl eltűnik. Mindjárt utánamegyünk. Csapáján bőven van vér. A rálövés helyétől 40-50 lépésnyire, sebágyából előttünk feltápászkodik, mire Party - engem megelőzve - a megváltó golyóval eldönti. Erre szükség ugyan nem volt, mert golyóm lapockája mögött, szíve mellett ütötte át, de kísérőm lövése megrövidítette munkánkat.

Ezzel befejezem ezt, a számomra nagyon élvezetes, tanulságos öt napos vadászkirándulásomat.

11 órára jár az idő, s a Sátoraljaujhelyről $\frac{1}{2}$ 4-kor induló gyorsvonattal akarok hazautazni. Hamar lemegyünk Füzér községbe, ott már vár Party kocsija, egy óra alatt lerobogunk Pálházára, Partyéknál csomagolok, ebédelek, a Kastély-szálló gépkocsija $\frac{1}{2}$ 3-kor értem jön és rendben elérem Újhelyen a vonatot.

FELSŐBABÁD (Pest megye)

December 28. Derús téli nap hó és fagy nélkül. Reggel még deres a gyengén fagyott földkéreg, de később sárpapucs tapad cipőnkre, és a hajtók az erdőben nem győzik kerülgetni a tocsogókat, és bennük a féllábszárig érő vizet. Süt a Nap, kiskabátban járunk délelőtt 10-től délután 4-ig.

Az utolsó vadászat az idén Babádon, és számomra az utolsó vadásznapi 1943-ban. Nekem olyan gyengén sikerült, amilyen gyengén sikerült ez az egész esztendő. Éppencsak, hogy valamit lőttem, illetve meglőttem az egésznapis eredményből egy puszkásra eső átlagot. Ennél pedig sokkal többet szoktam löni. Dehát rossz napom volt.

Az erdőben vadászva, 25 hajtóval, 15 hajtásban, hét puszkás összesen 58 fácánkakast és 50 nyulat, vagyis 108 darabot lő. A magam eredménye *nyolc fácánkakas és hét nyúl*. Engem ma egész nap került a vad, ezenfelül - kutya híján - négy lelőtt kakasom elveszett.

Az 1943-ban elejtett vad:

Medve	1
Szarvasbika	1
Szarvastehén	5
Zerge	1
Muflonkos	1
Ózbak	8
Ózsuta	1
Vadmacska	1
Róka	1
Görény	1
Nyírfajdkakas	2
Erdei szalonka	3
Sárszalonka	1
Vadkacsa	11
Fácán	125
Nyúl	487
Üregi nyúl	1
Vadgalamb	1
Szajkó	1
Sirály	1
Lappantyú	1
Kóbor eb	1
Összesen:	656 drb

1943-ban az alábbi területeken vadásztam:

Bucsa (Békés m.);	I/11-12.
Felső-Jattó (Nyitra-Pozsony m.);	I/15.
Felsőbabád (Pest m.);	III/11, 27-28, VII/6-7, VIII/7-8, X/19-20, 27-28, XI/25, XII/28; 13 nap
Jászó (Abaúj-Torna m.);	IV/3-6.
Ótátrafüred (Szepes m.);	IV/20-21, XI/3-14.
Poprád-Virág völgy (Szepes m.);	IV/21-22.
Szászrégen (Maros-Torda m.);	VI/6-8.
Hétkükk és Petele (Maros-Torda m.);	VI/8-10.
Magyarrégen (Maros-Torda m.);	VI/11.
Galonya (Maros-Torda m.);	VI/12-13.
Mária-völgy-Rusája (Beszterce-Naszód m.);	VII/11-16.
Lajosmizse (Pest m.);	VIII/21.
Nagyvázsony (Veszprém m.);	IX/9-13.
Radnalajosfalva (Beszterce-Naszód m.);	IX/18-29.
Pusztaszabolcs (Fejér m.);	X/7-9, XII/4-5.
Sárszentágota (Fejér m.);	XI/21.
Nagyborsa (Pozsony m.);	XI/28.
Gyulavári (Békés m.);	XII/9-11.
Füzérradvány (Abaúj-Torna m.);	XII/17-23.

19 vadászterületen összesen 84 nap.

Vadászati költségek 1943-ban:

Bucsa, I. 11-12.	(114 nyúl, 6 fácán)	150 Pengő
Felső-Jattó, I. 15.	(38 nyúl)	86 Pengő
Felsőbabád, III. 11.		6 Pengő
Felsőbabád, III. 27-28.	(1 vadkacsa)	20 Pengő
Jászó, IV 3-6.	(3 szalonka, 1 róka)	108 Pengő
Ótátrafüred és Poprád-Virág völgy IV. 20-27.	(2 nyírfajdkakas)	916 Pengő
Szászrégen, Héttükk, Petele, Magyarrégén; Galonya, VI. 6-13.	(3 őzbak, 1 vadmacska)	435 Pengő
Felsőbabád, VII. 6-7.	(1 őzbak)	24 Pengő
Mária-völgy-Rusája, VII. 11-16.	(3 őzbak)	846 Pengő
Felsőbabád, VIII. 7-8.	(1 őzbak)	77 Pengő
Lajosmizse, VIII. 21.	(8 vadkacsa, 1 sárszalonka)	64 Pengő
Nagyvázsony, IX. 9-13.	(1 szarvasbika)	1039 Pengő
Radnalajosfalva, IX. 18-29.	(1 medve)	2277 Pengő
Pusztaszabolcs, X. 7-9.	(6 nyúl, 1 sirály, 2 vadkacsa)	92 Pengő
Felsőbabád, X. 19-20.	(24 nyúl, 26 fácán, 1 lappantyú, 1 vadgalamb, 1 görény)	72 Pengő
Felsőbabád, X. 27-28.	(25 nyúl, 29 fácán)	85 Pengő
Ótátrafüred, XI. 3-15.	(1 zerge)	1060 Pengő
Sárszentágota, XI. 21.	(15 nyúl, 20 fácán)	57 Pengő
Felsőbabád, XI. 25.	(36 nyúl, 5 fácán)	56 Pengő
Nagyborsa, XI. 28.	(38 nyúl, 1 üregi nyúl)	140 Pengő
Pusztaszabolcs, XII. 4-5.	(1 őzsuta, 2 nyúl, 1 kóbor eb)	91 Pengő
Gyulavári, XII. 9-11.	(182 nyúl, 31 fácán, 1 szajkó)	407 Pengő
Füzéradvány, XII. 17-23.	(1 muflonkos, 5 szarvastehén)	240 Pengő
Felsőbabád, XII. 28.	(7 nyúl, 8 fácán)	68 Pengő
Szászrégeni vadásztagsági díj		200 Pengő
Évi vadászjegy ára		160 Pengő
Összesen:		8776 Pengő

**Az Erdészettörténeti Közlemények
XXXI-XL. számaiban megjelent tanulmányok
bibliográfiája**

- André Béla:* Sopron 1956 - Vancouver 1957. XXXVII. 105-113.
- Bácskai Erzsébet:* A Magyar erdészeti oklevéltár ismertetése. XXXII. 25-50.
- Balogh Ferencné:* Lakatos Károly-bibliográfia. XXXIII. 49-63.
- Csapody István:* Kiegészítések a Gerlai-féle bibliográfiához. XXXIII. 9-48.
- Dobay Pál:* Sopron 1956 - Sopron 1996. XXXVII. 181-186.
- Gál István:* Erdei utakon Csíksomlyótól az Alpokig és vissza. XXXV. 117-168.
- Geleta Ferenc:* Cigányok a somogyi erdőkben. XXXV. 57-72.
- Göndöcs József:* Rendhagyó vadásztörténetek. XXXV. 73-115.
- Hahn Fülöp:* Egyetemünk két országban. XXXVII. 5-104.
- Hódi István:* Gemenc. XXXVIII. 45-106.
- Jeney László-
Krassay László:* A Gödöllői Erzsébet-park története és leírása. XXXII. 85-168.
- Kádár Zsombor:* Székelyföldi erdészeti arcképcsarnok. XXXIX. teljes szám.
- Kollwentz Ödön:* Pécs szabad királyi város erdeinek és az ott folytatott erdőgazdálkodásnak a története. XXXVI. teljes szám.
- Kollwentz Ödön:* Az erdőgazdálkodás 100 éve Baranyában. 1896-1995. XXXII. 51-83.
- Köveskúti György:* Emlékek 1956-ról. XXXVII. 164-179.
- Magyar Eszter:* Az erdész szakemberek képzése a hivatalos szakoktatási intézmények megjelenése előtt. XXXII. 3-24.

- Marjai Zoltán:* A magyar erdészeti maggazdálkodás első 50 évéről, tapasztalati szemmel. XXXVIII. 107-149.
- Mészáros Gyula:* Előszó v. Molnár István írásához. XXXVII. 144-147.
- Molnár István:* A soproni események 1956. november 1-jétől november 4-ig. A történelem meghamisítása. XXXVII. 148-163.
- Nadler Herbert:* Vadásznapló, 1938. XXXI. teljes szám.
- Nadler Herbert:* Vadásznapló, 1942. XXXXIV. teljes szám.
- Nadler Herbert:* Vadásznapló, 1943. XL. teljes szám.
- Oroszi Sándor:* Az Erzsébet-királyné-emlékerdők, -ligetek összeírása és bejelentése Nyitra vármegyében. XXXVIII. 5-44.
- Reményfy László:* Amikor én még kis srác voltam. XXXV. 39-56.
- Salamon Ferenc:* Közbirtokosságok Futásfalván. XXXV. 27-38.
- Surminski, Arnold:* Idegen föld. XXXVII. 114-143.
- Sződi István:* Egy hosszú élet rövid pillanatai. XXXV. 5-26.
- Tóth János:* Lóháton, kerékpáron és gyalog hagytam el az országot Jugoszlávia felé. XXXVII. 187-194.